

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Academia „Ștefan cel Mare”

Cu titlu de manuscris
CZU: 343.13/.14:343.54 (043.2)

OSTAVCIUC DINU

ASPECTE PROCESUAL-PENALE ȘI TACTICI
CRIMINALISTICE PRIVIND CERCETAREA
TRAFICULUI DE COPII

Specialitatea 554.04 Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2015

Teza de doctor în drept a fost elaborată în cadrul Catedrei Științe Penale a Academiei Ministerului Afacerilor Interne „Ștefan cel Mare”.

Conducător științific:

ODAGIU Iurie, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. **BUJOR Valeriu**, doctor în drept, profesor universitar
2. **ROMAN Dumitru**, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului științific specializat:

1. **GLADCHI Gheorghe, președinte**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **LARII Iurie, secretar științific**, doctor în drept, conferențiar universitar
3. **DOLEA Igor**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
4. **CARP Simion**, doctor în drept, conferențiar universitar
5. **COJOCARU Radion**, doctor în drept, conferențiar universitar
6. **ULIANOVSKI Xenofon**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la data de 24 iulie 2015 ora 13.00, în ședința Consiliului științific specializat D 75.554.03-04 din cadrul Academiei Ministerului Afacerilor Interne „Ștefan cel Mare” (Chișinău, str. Gh. Asachi, 21, sala de conferințe).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Academiei Ministerului Afacerilor Interne „Ștefan cel Mare” și pe pagina web a CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 17 iunie 2015.

Secretar științific al Consiliului științific specializat,
doctor în drept, conferențiar universitar

Iurie LARI

Conducător științific,
doctor în drept, conferențiar universitar

Iurie ODAGIU

Autor:

Dinu OSTAVCIUC

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Una din direcțiile de bază ale activității statului este apărarea drepturilor și intereselor legale ale personalității, în special ale copilului, care, având în vedere imaturitatea sa fizică și mentală, necesită o grijă deosebită din partea statului și a societății.

Trecerea Republicii Moldova în anii 1990 la economia de piață, însoțită de o criză economică profundă, s-a răsfrânt negativ asupra sferelor tradiționale ale structurii sociale: munca, familia, educația. Ca rezultat, Republica Moldova s-a transformat într-o țară exportatoare de persoane, în general, și de copii, în special. Așadar, în perioada anilor 2003-2014, în Republica Moldova au fost înregistrate 372 de infracțiuni de trafic de copii, comise în diverse scopuri, cele mai frecvente fiind exploatarea sexuală comercială, în prostituție și în industria pornografică, exploatare prin muncă și practicarea cerșetoriei.

În timpul de față, se observă tendințe noi de comitere a traficului de copii. Astfel, persoanele care anterior au devenit victime ale traficului de ființe umane și ulterior revenind în țară, cunoscând specificul traficului, făcându-și unele relații infracționale, știind veniturile de pe urma traficului, recurg și ele la astfel de fapte infracționale, traficând la rândul lor și copii; traficul copiilor de către părinți, rude, persoane care dețin controlul asupra copilului; folosirea dependenței materiale sau financiare față de copil; organizarea așa-zisului „sex-turist” (o modalitate recent întâlnită în Republica Moldova); recrutarea victimelor prin rețelele electronice; traficul copiilor în țări ce nu sunt considerate țări de destinație pentru victimele din Republica Moldova; traficul copiilor în țările unde Republica Moldova nu are misiuni diplomatice și, respectiv, cooperarea în această direcție este una inefectivă sau chiar redusă la zero etc.

Cele indicate mai sus dictează imperativ necesitatea elaborării unei metodici complexe cu privire la elucidarea și cercetarea traficului de copii. Mai mult ca atât, în Republica Moldova nu există o metodică privitoare la aspectele procesual-penale și tactici criminalistice de cercetare a acestui gen de infracțiune, sub gama respectivă de cercetare.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. În cercetările elaborate în Republica Moldova este acordat un spațiu comparativ redus aspectelor procesual-penale și tacticilor criminalistice de investigare a traficului de copii, pe când unii autori din străinătate, deși au abordat subiecte importante de cercetare, acestea nu pot fi folosite în contextul Republicii Moldova. Fiind analizată tactica și metodica de cercetare a infracțiunilor de trafic de copii, autorii fac o prezentare doar a unor aspecte care în viziunea lor ar putea fi importante, fie se limitează doar la unele domenii înguste, fără a cerceta multilateral subiectul în discuție. Când privește cercetările deja efectuate, fiecare autor prezintă în mod preponderent propria opinie, argumentând corectitudinea acesteia, fără a acorda un spațiu mai larg opiniei altor autori. În comparație cu publicațiile periodice ce au un obiect de studiu mai îngust, acordându-se o mai mare atenție controverselor, contradicțiilor ori inconsecvențelor, în

manuale este alocat un spațiu mai restrâns acestora, fapt datorat scopurilor acestor lucrări: primele analizând unele probleme controversate în practică și doctrină, iar ultimele constituind un material didactic pentru instruirea studenților.

Investigațiile efectuate de noi au scos în evidență anumite probleme, în special referitoare la: coliziile juridice în legislația națională referitoare la traficul de copii, contradicții între normele procesual-penale cu privire la drepturile victimelor traficului de copii și efectuării unor acțiuni de urmărire penală, rolul și locul organului de urmărire penală în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, modul de sesizare a organului de urmărire penală, folosirea caracteristicii criminalistice la investigarea infracțiunii respective etc.

Cercetările efectuate se întemeiază pe studierea doctrinei, legislației și practicii judiciare existente în domeniul dat. La înfăptuirea studiului vizat a servit legislația procesual-penală a RM și a altor state (România, Federația Rusă, Ucraina, Bielorus, Letonia, Austria, Elveția, Germania, Franța etc.). Baza teoretică a investigației o constituie lucrările recunoșcuților autori în domeniu: V. Dongoros, V. Bercheșan, I. Doltu, N. Volonciu, I. Neagu, A. V. Dulov, A. Larin, L. Vidonov, S. Abramova, R. Belkin, I. Gherasimov, V. Ermolovici, N. Soloviov, N. Iablokov, V. Burdanova, L. Canevski, O. Baev, S. Lavruhin, N. Selivanov, I. Panteleev, A. Kolesnicenko, V. Konovalova, V. Klocikov, I. Klîkov, G. Gustov, I. Artamonov, A. Filipov, A. Șatalov, I. Vozgrin, A. Eisman, S. Nazarov, N. Matushkina etc. Dintre autorii autohtoni, lucrările cărora au stat la baza elaborării tezei, pot fi menționați: Ig. Dolea, Iu. Odagiu, M. Gheorghită, V. Cușnir, V. Berliba, S. Brânză, S. Doraș etc.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul tezei de doctorat este examinarea teoretico-practică a infracțiunii de trafic de copii, caracterizată din punct de vedere procesual-penal și tactic, bazată pe rigorile legale și necesitatea practică actuală. În același timp, scopul cercetării lucrării este și elaborarea metodicii criminalistice și a recomandărilor practice privind investigarea traficului de copii, precum și identificarea lacunelor în legislația de profil și înaintarea propunerilor de rigoare.

Scopul cercetării a condus la abordarea și hotărârea următoarelor probleme (obiective): elaborarea caracteristicii criminalistice a traficului de copii, în baza studierii și analizei cauzelor penale pornite pe genul dat de infracțiune; determinarea circumstanțelor ce urmează a fi stabilite și probate; stabilirea particularităților depistării semnelor de infracțiune și pornirea urmăririi penale în cazul traficului de copii; elaborarea algoritmilor investigării infracțiunii în cauză; determinarea situațiilor de urmărire penală și a particularităților efectuării urmăririi penale la etapele inițială și ulterioară; identificarea mecanismului de interacțiune a organului de urmărire penală cu alte organe de drept ale RM și altor state în cadrul organizării și efectuării urmăririi penale în cazul infracțiunii vizate; elucidarea specificului de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală în cazul investigării traficului de copii.

Metodologia cercetării științifice. La elaborarea tezei de doctor s-au folosit mai multe metode științifice, în special metoda logică, sistematică, metoda identificării raportului dintre cauză și efect, metoda comparativă. Lucrarea are ca fundament un ansamblu de păreri de certă valoare științifică oglindite în literatura de specialitate a Republicii Moldova, precum și în literatura de specialitate a altor state.

Noutatea și originalitatea științifică. Caracterul novator al rezultatelor obținute este determinat de faptul că lucrarea respectivă este în premieră pentru Republica Moldova, care presupune o primă încercare de a efectua o investigație temeinică sub aspectul procesual-penal și criminalistic al infracțiunii prevăzute de art. 206 Cod penal al Republicii Moldova. În cele din urmă, au fost expuse concluzii și recomandări în vederea modificării și completării unor norme procesual-penale, a Legii nr. 241 din 20.10.2005, precum și alte recomandări de perfecționare a legislației de profil și de investigare eficientă a categoriei date de infracțiuni.

Cercetarea științifică rezidă în analiza sub toate aspectele a conceptelor și definițiilor expuse în literatura de specialitate autohtonă și străină, trecute prin filtrul unei analize proprii, precum și înaintarea unor soluții, idei și concepte noi, care, în viziunea autorului, sunt imperativ necesare pentru realizarea justiției penale în acest sens.

Rezultatele inovaționale, obținute în ipoteza studiului științific realizat, constau în următoarele recomandări *de lege ferenda*: completarea alin. (1) al art. 206 CP cu lit. i); modificarea și completarea pct. 1) alin. (8) și alin. (11) ale art. 58 CPP; completarea art. 58 CPP cu alin. (5²); completarea art. 60 CPP cu alin. (1²); modificarea alin. (5) al art. 60 CPP; completarea art. 111 CPP cu alin. (4) și alin. (5); modificarea alin. (4) al art. 125 CPP; modificarea alin. (1) al art. 128 CPP; completarea art. 142 CPP cu alin. (5); modificarea alin. (1) al art. 253 CPP și completarea lui cu alin. (1¹); modificarea art. 266 CPP; completarea CPP cu art. 266¹; modificarea alin. (1) al art. 279 CPP; modificarea alin. (2) al art. 301 CPP; completarea art. 2 al Legii nr. 241-XVI din 20.10.2005 cu pct. 15); în denumire și în tot cuprinsul Legii nr. 241-XVI din 20.10.2005 sintagma „trafic de ființe umane” de substituit cu sintagma „trafic de persoane”; modificarea alin. (1) al art. 4 și alin. (1) al art. 6 din Legea nr. 333 din 10.11.2006.

Totodată, aportul nostru la ridicarea gradului de investigare a infracțiunilor de trafic de copii a constat în elaborarea caracteristicilor criminalistice ale traficului de copii; întrebuințarea largă a datelor caracteristicilor criminalistice ale infracțiunilor analizate în legătură strânsă cu circumstanțele care urmează a fi stabilite și probate; elaborarea programelor algoritmice de cercetare a cauzelor penale privind traficul de copii în situațiile tipice de urmărire penală; elaborarea unui complex de recomandări tactice cu privire la efectuarea acțiunilor de urmărire penală în legătură cu cercetarea infracțiunilor vizate.

Rezultatele inovaționale, obținute în ipoteza studiului științific efectuat, constituie finalitatea unei cercetări interdisciplinare, care reprezintă o noutate pentru Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul respectiv. Problema științifică importantă rezolvată constă în fundamentarea științifică a metodologiei de investigare și urmărire penală a cazurilor de traficare a copiilor, eliminarea deficiențelor unor norme juridice contradictorii, care constituie impedimente la descoperirea, cercetarea și prevenirea traficului de copii, aspecte care au condus la implementarea acestei metodologii sistematice, în vederea aplicării ei uniformizate de către organele de urmărire penală pe teritoriul întregii țări.

Semnificația teoretică. Din punct de vedere teoretic, lucrarea dată constituie o relatare și abordare a părerilor, problemelor și căilor de soluționare a acestora, cu referire specială la infrațiunea de trafic de copii. Datorită abordărilor efectuate se poate elabora o Strategie efectivă de prevenire și combatere a traficului de persoane. Din acest considerent, importanța teoretică constă în faptul că lucrarea prezintă un studiu bine sistematizat și documentat prin soluții practice și poate fi luată în vedere în cadrul studiilor universitare și postuniversitare, precum și de lucrătorii practici, ultimilor fiindu-le o recomandare metodică la cercetarea infrațiunilor respective.

Valoarea aplicativă a lucrării. Valoarea teoretico-aplicativă se confirmă prin multitudinea abordărilor și soluțiilor redade de autor. Astfel, anumite teze și idei novatorii pot fi preluate în vederea unor eventuale modificări de legislație, asigurându-se astfel eficientizarea luptei împotriva infrațiunilor de trafic de persoane.

Importanța aplicativă rezidă în redarea unor concepte, soluții și propuneri vizavi de aspectul procesual-penal și criminalistic al problematicii supuse studiului. Toate acestea, însoțite de o gamă amplă de spețe din practica judiciară a Republicii Moldova și a altor state, pot fi luate în vedere de către ofițerii de urmărire penală, procurori și judecători în cadrul activității zilnice de combatere a criminalității, inclusiv a celei de trafic de copii.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere. În urma cercetărilor efectuate au fost obținute unele rezultate, pe baza cărora au fost înaintate recomandările corespunzătoare. Astfel, au fost obținute următoarele rezultate:

a) Norma prevăzută de art. 206 Cod penal al Republicii Moldova, nu pedepsește exploatarea fetelor pentru utilizarea lor ca mame-surogat sau în scop de reproducere, pe când acestea sunt specifice traficului;

b) Măsurile speciale de protecție a victimelor traficului de copii prevăzute în alin. (3) al art. 28 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane nu sunt menționate explicit în legislația națională a țării, precum Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, Codul de procedură penală sau Legea privind protecția martorilor și altor participanți la procesul penal;

c) Constatarea unor contradicții, divergențe și lacune referitoare la drepturile și obligațiile victimelor traficului de copii (inclusiv și a traficului de ființe umane) în raport cu

drepturile și obligațiile părților vătămate a traficului de copii (inclusiv și a traficului de ființe umane). În acest sens, nu sunt garantate drepturile specifice a acestor două categorii, și, în general, nu sunt clar stipulate drepturile și obligațiile acestor subiecți procesuali;

d) Stabilirea contradicțiilor între unele norme procesual-penale și unele norme ale Legii nr. 241-XVI din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în ceea ce privește vârsta atinsă de către partea vătămată a traficului de copii în cazul audierilor;

e) Norma prevăzută la art. 111 Cod procedură penală nu garantează drepturile victimelor traficului de copii în ceea ce privește posibilitatea inculpatului și apărătorului său să prezinte probe despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei, în special când infracțiunea este însoțită de abuz sau violență sexuală ori exploatare sexuală, în prostituție sau în industria pornografică;

f) Constatarea contradicțiilor între aceeași normă juridică (art. 111 Cod procedură penală) și unele norme ale Legii nr. 241-XVI din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, în partea ce ține de termenul de reflecție de 30 zile până la audierea victimei traficului de persoane;

g) Norma reglementată de art. 142 Cod procedură penală nu permite dispunerea expertizelor până la începerea urmăririi penale, fapt care, în viziunea noastră, încalcă victimei traficului de copii unele drepturi, implicit dreptul la un proces echitabil;

h) Existența unor interpretări ambigue în legislația procesual-penală referitoare la dreptul și posibilitatea recunoașterii și audierii persoanei în calitate de bănuit;

i) Unele norme din Legea nr. 241-XVI din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și din Codul de procedură penală nu au o claritate clară privind drepturile victimei și părții vătămate ale traficului de persoane;

j) Practica denotă că organele de urmărire penală nu întrebunțează în măsura necesară datele caracteristicii criminalistice a infracțiunilor analizate în raport cu circumstanțele, care urmează a fi stabilite și probate;

k) Organele de urmărire penală nu în măsură deplină întrebunțează caracteristicile criminalistice ale traficului de copii, cum legătura dintre personalitatea părții vătămate, personalitatea infractorului și modalitatea săvârșirii infracțiunii;

l) Organele abilitate nu întotdeauna folosesc tacticile corecte de efectuare a acțiunilor de urmărire penală, ceea ce diminuează calitatea investigațiilor;

m) Existența conflictului de competență între organul de urmărire penală instituit în cadrul Inspectoratului General al Poliției și cel instituit în cadrul Departamentului Poliției de Frontieră ale Ministerului Afacerilor Interne;

Implementarea și aprobarea rezultatelor științifice. Prevederile teoretice de bază și recomandările practice propuse sunt expuse în multiple articole, publicate în culegerile științifice

atât din țară, cât în străinătate. Unele prevederi, concluzii și recomandări din teză au fost discutate la diverse conferințe științifice organizate atât în Republica Moldova, cât și în alte țări, cum ar fi conferința internațională „Combaterea și prevenirea traficului de femei” (12.04.2012, Donețk, Ucraina), „Jurisprudența CEDO împotriva Moldovei” (19.02.2010, Chișinău), „Tactici de audiere a minorului” (15-19.03.2010, Chișinău), „Consolidarea colaborării între organele de drept cu abilități în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane” (20.05.2009, Academia MAI „Ștefan cel Mare”). În același timp, autorul a participat la elaborarea unor proiecte de lege, cum ar fi „proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală”, „proiectul de lege privind statutul ofițerului de urmărire penală”, „proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală”. Totodată, autorul a participat la avizarea mai multor acte legislative din domeniu, precum și a unor proiecte ale HPCSJ. Tezele principale ale lucrării au fost examinate și discutate în cadrul seminarelor metodice organizate în cadrul Academiei MAI „Ștefan cel Mare”.

Publicațiile la tema tezei: 10 publicații.

Volumul și structura tezei. Din punctul de vedere structural, teza de doctor este constituită din adnotări (în limba română, rusă și engleză), lista abrevierilor utilizate în lucrare, introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. Teza numără 216 pagini, lista bibliografică include 385 numiri și 10 anexe.

Cuvinte-cheie: trafic, copil, aspecte procesuale, circumstanțe ce necesită a fi dovedite și probate, caracteristica criminalistică, situații tipice, interacțiune, investigații.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducere. Această parte a tezei descrie actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică soluționată, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.

1. **Analiza situației în domeniul urmăririi penale a traficului de copii** este structurat în trei paragrafe, inclusiv concluziile corespunzătoare la acest capitol. În partea respectivă a lucrării se stabilește nivelul și gradul de cercetare a subiectului investigațiilor științifice, fiind lansate spre examinare cele mai recente publicații la această temă sau tangențial ei.

1.1. *Analiza materialelor științifice internaționale în domeniul organizării și efectuării urmăririi penale în cazurile traficului de copii.* Gheorghică Mateuț și alții în lucrarea „Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune” [9], evidențiază o serie de probleme axate pe prevenirea și combaterea traficului de persoane. Autorii privesc traficul de ființe umane din punct de vedere criminologic, juridico-penal, procesual, criminalistic și psihologic. Astfel,

lucrarea conține prevederi ale fenomenului traficului de ființe umane, analiza juridico-penală a acestuia și a infracțiunilor conexe traficului, aspecte privind protecția victimelor infracțiunilor respective, aspecte de psihologie a victimei traficului de ființe umane, aspecte privind instrumentarea infracțiunilor vizate, reguli derogatorii de audiere și de protecție a victimelor-martor angajate în lupta contra traficului de persoane, precum și aspecte de drept comparat.

O altă lucrare este „Traficul de persoane. Practici și resurse pentru combatere și colaborare” [8], în care autorii Cătălin Luca și alții, pe lângă aspectele referitoare la migrațiune și azil, abordează, deși sub aspect mai puțin procesual-penal, unele elemente specifice traficului de persoane, procedura efectuării audierii victimelor traficului de persoane sub aspect psihologic, evidențiază sistemul de referire la nivel național în România și Republica Moldova, atribuțiile instituțiilor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane, și nu în ultimul rând menționează parteneriatul – colaborarea eficientă interinstituțională.

Svetlana Abramova în „Методика расследования торговли несовершеннолетними, подмены ребенка и незаконного усыновления” [16], cercetând aspectele respective, atrage o deosebită atenție tacticii și metodicii de cercetare a traficului de copii nou-născuți, comis prin metoda substituirii copilului și adopția lui ilegală. S. Abramova, analizând aspectele respective, menționează că, în ultimii ani a avut loc o schimbare de la aprecierea pozitivă a categoriei caracteristicii criminalistice la o critică bruscă a ei. Astfel, analiza ei ne spune că R. S. Belkin, care anterior considera caracteristica criminalistică un element important al criminalisticii, și-a schimbat părerea în privința ei și a recunoscut-o drept categorie care nu a justificat speranța savanților și practicilor, la fel a evidențiat că din realitatea obiectivă, prin care ea se prezenta toți acești ani, s-a transformat în iluzie, într-o fantomă criminalistică. Viziunea respectivă a fost discutată de mulți criminaliști, în cadrul unor cercuri științifice, care au ajuns la concluzia că caracteristica criminalistică este un element al criminalisticii, analiza căreia trebuie prelungită și folosită la investigarea infracțiunilor. În același timp, S. Abramova menționează că mulți savanți criminaliști sunt de părerea de a renunța în genere la noțiunea de „caracteristică criminalistică a infracțiunilor”, înlocuind-o cu alte noțiuni pregnante, ca de exemplu „obiectul probării în cauza penală”, „mecanismul infracțiunii” sau „modelul tipic al activității infracționale”. În urma studiului efectuat autoarea se realizează la părerile majorității savanților criminaliști care consideră că această opinie este prea categorică, subliniind că dezvoltarea în perspectivă a metodicii de cercetare a infracțiunilor nu trebuie să presupună renunțarea la categoria științifică respectivă.

Concomitent, autorul a atras o atenție specială particularităților de investigare a traficului de copii, substituirii pruncului și adopției ilegale, menționând, în acest sens, specificul depistării elementelor infracțiunii și pornirea cauzei penale, specificul cercetării infracțiunii în cauză la etapa inițială și a celor ulterioare, precum și conlucrarea organelor de anchetă cu alte organe de drept din Federația Rusă. În lucrarea respectivă autoarea s-a referit și la specificul efectuării unor

acțiuni de urmărire penală în aceste cazuri. În special, aceasta s-a referit la tactica audierii, a percheziției, la prezentarea spre recunoaștere, la ridicarea de obiecte și documente, la confruntare, la cercetarea la fața locului, precum și la dispunerea unor tipuri de expertize în cazurile de trafic de copii, la substituirea pruncului și adopției sale ilegale.

O altă lucrare este „Проблемы первоначального этапа расследования торговли людьми, использование рабского труда и связанных с ними преступлений” [20] în care autorul rus Kolesov Andrei caracterizează pe larg mecanismul traficului de persoane, folosirea în sclavie și infracțiunile conexe acestuia. În lucrare autorul menționează aspectele ce țin de metodică depistării și fixării indicilor infracțiunii de trafic de persoane, face o analiză a informației despre faptele de trafic de persoane în aspect criminalistic, arătând unele aspecte de tactica efectuării unor acțiuni de urmărire penală specifice traficului de persoane. Primordial, autorul își axează cercetarea pe sublinierea problemelor apărute la etapa inițială de cercetare a traficului de persoane și pe căile de soluționare a acestor probleme.

În timp ce Kolesov A. s-a referit la etapa inițială de cercetare, Fahrutdinov Rafael în lucrarea sa „Методика расследования торговли людьми” [27] vorbește în general despre tactica și metodică de cercetare a traficului de persoane, începând cu circumstanțele ce necesită a fi dovedite și terminând cu cooperarea organului de urmărire penală și cu cel ce întreprinde măsurile speciale de investigație, activitate efectuată la etapele inițială și ulterioară de cercetare. Autorul acordă o atenție sporită acestor etape de cercetare, deoarece, după el, fiecărei din aceste etape îi sunt specifice acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigație, iar cunoscând ordinea în care ele se pot efectua, procesul de administrare a probelor într-un dosar penal devine unul efectiv. Din aceste considerente, autorul dezvăluie metoda de cercetare a traficului de ființe umane și consideră că practicienii, bazându-se pe aceasta și pe tactica efectuării acțiunilor de urmărire penală, pot obține rezultate pozitive în acest domeniu.

Autorul rus Levchenko Oleg Pavlovici în lucrarea sa „Торговля людьми: выявление, раскрытие, расследование” [22] a atras o atenție deosebită normelor juridice privind contracararea traficului de persoane în plan mondial și pe teritoriul Federației Ruse, analizând actele rusești și cele internaționale ce reglementează aspectul vizat, astfel încât să scoată în evidență problemele apărute și căile lor de soluționare. Totodată, lucrarea dată conține elemente importante de tactică criminalistică, aspecte de procedură penală și drept penal, care în comun servesc la depistarea, descoperirea și investigarea traficului de persoane, ținându-se cont de specificul comiterii acestor infracțiuni pe teritoriul Federației Ruse. În același timp, autorul, în manualul menționat, pune accentul de bază pe tactica efectuării măsurilor speciale de investigație de către lucrătorii subdiviziunilor operative și pe tactica efectuării acțiunilor de urmărire penală.

Autorii austrieci Alexis Aronowitz, Gerda Toiermann și Elena Tiuriucanova în lucrarea sa „Analysing the Business Model of Trafficking in Human to Better Prevent the Crime”

(Analiza traficului de ființe umane în calitate de bussines-modele: calea cea mai efectivă de combatere a crimei respective) [29], în calitatea lor de experți internaționali ai OSCE, fiind asistați de persoane cu funcții de răspundere din Austria, Țările de Jos, Federația Rusă, Regatul Unit, Belgia și Tadjikistan, și-au dedicat cercetările fenomenului traficului de persoane sub aspectul ce ține de protejarea drepturilor victimelor acestei infracțiuni, reabilitarea socială a acestora și integrarea lor ulterioară în societate. Cu toate acestea, autorii austrieci nu au putut trece cu vederea și unele aspecte privind cercetarea grupărilor criminale, metoda comiterii infracțiunii, toate acestea fiind analizate prin prisma studierii practicii judiciare a diferitor țări. În urma studiului efectuat, experții au înaintat o serie de recomandări privind eficacitatea luptei împotriva infracțiunii de trafic de persoane sub aspectul internațional. Pe lângă acestea, autorii și-au axat cercetările pe personalitatea infractorilor, metodele pe comitere de către ei a infracțiunilor respective, căile pe care aceștia le folosesc, metodele de recrutare, transportare, exploatare, țările de destinație a victimelor, starea lor financiară, poziția socială etc.

O serie de autori din Elveția, în cercetarea lor „Human Trafficking and Forced Labour Exploitation – Guidance for Legislation and Low Enforcement (Traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă. Aranjarea în câmpul muncii a lucrătorilor migrați)” [30], au efectuat analiza cazurilor de trafic de persoane, având ca bază fapte concrete comise în diverse țări, în urma căruia au înaintat unele propuneri la nivel politic, instituțional și legislativ în scopul prevenirii și combaterii traficului de persoane săvârșit în scopul exploatării prin muncă. În lucrarea respectivă autorii atât din punct de vedere teoretic, cât și practic au menționat asupra a ce anume este necesar de îndreptat atenția atunci când se cercetează un caz de trafic comis în acest scop, care este rolul inspectorilor muncii și al organelor de drept, au făcut o analiză a acțiunilor infracționale respective și au analizat, la nivel internațional, actele legislative ce reglementează problema în chestiune. Autorii menționează că actualmente persoanele sunt des traficate în scopul exploatării prin muncă, victimele sunt impuse să lucreze forțat în scopul achitării datoriilor sau supra-normă etc. Cel mai des de aceste victime profită persoanele bogate, care folosesc victimele în calitate de slugi, muncă în teren, restaurante, hoteluri. De aceea este foarte important ca activitatea organelor de drept să fie îndreptată și în această direcție, în special a inspectorilor muncii. Autorii consideră că în majoritatea țărilor activitatea inspectorilor muncii nu este îndreptată anume în această direcție (verificarea hotelurilor, actelor și contractelor de muncă între angajator și angajat etc.).

Bineînțeles, publicațiile periodice enunțate mai sus nu sunt singurele care analizează problematica infracțiunii de trafic de copii, ele fiind prezentate pentru că au ca obiect de studiu principal faptele ce atentează la cinstea, demnitatea și libertatea persoanei, pe de o parte, și a minorilor, pe de altă parte. O importanță pentru studiul de investigare judiciară a traficului de copii o prezintă și alte articole, care, deși au ca obiect de analiză alte probleme ce privesc

aplicarea normelor de drept penal, procesual-penal și criminalistic, conțin unele referințe la aplicarea celei ce prevede infracțiunea de trafic de persoane.

1.2. Analiza comparativă a materialelor științifice publicate în Republica Moldova referitoare la particularitățile urmăririi penale în cazuri de trafic de copii. Când privește materialele științifice publicate în RM referitoare la particularitățile urmăririi penale în cazurile de trafic de persoane, putem menționa că în general a fost supus cercetării traficul de copii mai mult sub aspectul criminologic, social și mai puțin sub aspectul criminalistic și procesual-penal.

Totuși, unii autori autohtoni au cercetat anumite aspecte ce țin de tactica și metodică cercetării infracțiunilor de trafic de persoane, precum și aspectele juridico-penale și criminologice, printre ei fiind Igor Dolea, Gheorghe Gladchii, Valeriu Cușnir, Mihaela Vidaicu Gheorghe Butnaru, Valeriu Bujor, Octavian Bejan etc.

Astfel, autorii Igor Dolea și Mihaela Vidaicu în lucrarea „Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)” [4], au analizat subiectul respectiv din punct de vedere juridico-penal, criminologic și procesual-penal. În special, au analizat conceptul de trafic de ființe umane, particularitățile infracțiunii date, făcându-se referire la încadrarea juridică a acesteia, la cauzele care generează acest ilicit, dar și la ansamblul de măsuri necesare pentru prevenirea și combaterea acestui tip de criminalitate destul de răspândit în RM. Totodată, s-au abordat aspecte privind investigarea și judecarea cauzelor de trafic de ființe umane, probatoriul în aceste cauze penale, protecția și asistența victimelor și martorilor, precum și aspecte ce vizează cooperarea internațională în investigarea și combaterea acestui flagel.

În această lucrare ne-a interesat mult două aspecte, care în viziunea noastră sunt importante pentru cercetarea cazurilor de trafic de persoane, și anume: aspectele procesuale în depistarea traficului de ființe umane și probatoriul în cauzele penale pornite pe astfel de fapte.

Când privește aspectele procesuale în depistarea traficului de ființe umane, autorii au avut ca obiective de referință următoarele: definirea sarcinilor investigării infracțiunilor de trafic de ființe umane; identificarea trăsăturilor specifice ale obligațiilor pozitive ale statului în domeniul combaterii traficului de ființe umane; relatarea despre importanța metodelor de investigare a cazurilor de trafic de ființe umane; diferențierea metodelor pro-active și reactive de investigare a cazurilor respective; relatarea importanței planificării activității procesuale; cunoașterea competențelor subiecților procesuali și extra-procesuali în domeniul combaterii traficului de ființe umane; compararea legislației naționale și internaționale în domeniul combaterii traficului de ființe umane; identificarea sarcinilor urmăririi penale în infracțiunile vizate; planificarea acțiunilor procesuale ce urmează a fi efectuate în urmărirea infracțiunilor respective; estimarea posibilității aplicării directe a unor standarde internaționale în combaterea flagelului dat; diferențierea rolului procurorului, al ofițerului de urmărire penală și al ofițerilor operativi în

investigarea cazurilor de trafic de ființe umane; specificarea particularităților judecării cauzelor penale de trafic de ființe umane; planificarea acțiunilor procesuale într-un eventual dosar penal.

Ce ține de probatoriul în cauzele penale pornite pe fapte de trafic de ființe umane, autorii s-au referit la următoarele obiective de referință: definirea noțiunii de probatoriu în cauzele privind traficul de ființe umane; identificarea trăsăturilor specifice ale probatoriului în cauzele privind traficul de ființe umane; deducerea importanței audierii victimei traficului de ființe umane; diferențierea probelor obținute în cadrul acțiunilor procesuale și activității speciale de investigație; relatarea despre utilitatea probelor administrate în cadrul probatoriului; compararea metodelor de audiere a victimei și a martorului; specificarea atribuțiilor subiecților procesuali în cadrul probatoriului; planificarea procedurii de audiere a victimei traficului de ființe umane; estimarea posibilităților utilizării rezultatelor activității speciale de investigații în probatoriu.

O altă lucrare este „Cercetarea infracțiunilor de trafic de ființe umane de către organele afacerilor interne” [7], elaborată de către Gheorghe Gladchi, Valeriu Cușnir, Alic Clefos, Anatolie Andronache, Alexandru Spoială și Ruslan Condrat, în care autorii cercetează sub aspectul teoretic și practic subiectul dat, pentru ca în final, monografia respectivă să fie un suport pentru lucrătorii practici din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. În lucrarea vizată, autorii fac referire la calificarea juridică a infracțiunilor de trafic de ființe umane, la unele particularități de colectare a informației operative privind infracțiunile de acest gen, la particularitățile pornirii urmăririi penale și circumstanțele ce necesită a fi dovedite, la tactica de audiere a victimei, martorilor și bănușilor, cercetării la fața locului, percheziției, ridicării și sechestrării de obiecte și documente, la constatarea medico-legală și la ordonarea expertizelor judiciare.

Dacă e să ne referim la subiectele abordate în lucrarea respectivă, în general sunt descrise particularități procesuale și de tactică criminalistică privind cercetarea acestui flagel criminogen. Totodată, putem menționa că această lucrare are mai mult un aspect practic, de orientare a colaboratorilor organelor afacerilor interne în direcția combaterii infracțiunii respective.

Un alt manual este „Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane” [2], elaborat de Gheorghe Botnaru, Valeriu Bujor și Octavian Bejan, unde autorii au avut ca scop realizarea unei abordări a fenomenului traficului de ființe umane sub aspectul criminologico-juridic. Autorii au încercat să creioneze contextul în care a apărut fenomenul traficului de ființe umane în Republica Moldova, să realizeze o caracterizare criminologică a acestui fenomen și să formuleze definiția criminologică a conceptului de trafic de ființe umane. De asemenea, s-a încercat a stabili legătura dintre criminalitatea organizată și traficul de ființe umane, a estima nivelul și tendințele traficului de ființe umane în Republica Moldova și, tangențial, la nivel global. În vizorul autorilor, în afara problematicii pur criminologice, ce ține de elucidarea factorilor favorizanți ai fenomenului, analiza mecanismului și aspectelor victimologice ale traficului de ființe umane, a fost efectuată o analiză juridico-penală a normelor

privitoare la traficul de ființe umane. Au fost identificate o serie de probleme din practica judiciară ce vizează calificarea infracțiunilor referitoare la traficul de ființe umane și aplicarea actului de justiție în cauzele penale din această categorie. Autorii au abordat și analizat următoarele probleme: traficul de ființe umane ca obiect de cercetare în criminologie și drept penal, analiza statistico-criminologică, tendințele mondiale și naționale ale traficului, analiza juridico-penală, cauzele și condițiile favorizante ale traficului de ființe umane, formele de organizare, mecanismul și obiectul de activitate ale traficului, aspecte victimologice, și nu în ultimul rând, aspecte ce țin de prevenirea și contracararea traficului de ființe umane.

Alți autori, deși nu și-au axat cercetările concret pe aspectele procesual-penale și de tactică criminalistică în ceea ce privește investigarea traficului de copii, cercetând metodica investigării altor genuri de infracțiuni ori tactica efectuării unor acțiuni de urmărire penală concrete au abordat și unele particularități specifice traficului de copii, și respectiv materialele științifice elaborate de ei au fost supuse analizei și în teza respectivă.

Luându-se în calcul analiza materialelor științifice publicate în Republica Moldova, în special cele la care ne-am referit, putem concluziona că deși savanții, autorii și cercetătorii moldavi au studiat în lucrările lor mai multe aspecte procesuale și de tactică criminalistică, nu au cercetat sub toate aceste investigarea traficului de copii. Și, în general, în Republica Moldova sunt publicate puține materiale în domeniul procesului penal și criminalistic pe această temă, fapt care ne-a inspirat să-l cercetăm noi.

1.3. *Organizarea sistemului organelor de urmărire penală în Republica Moldova (cu referire la traficul de copii)*. Referindu-ne în general la organizarea sistemului organelor de urmărire penală în Republica Moldova, menționăm că acesta este direct prevăzut de lege. În același timp, deși organizarea sistemului organelor de urmărire penală este reglementată direct în lege, de această reglementare nu s-a ținut cont la efectuarea reformei Ministerului Afacerilor Interne, reformă care a afectat și organul de urmărire penală. Acest deziderat a fost analizat de către noi, iar în urma analizei s-au înaintat argumente pentru a se face modificările corespunzătoare.

2. Aspecte și indici criminalistici ai traficului de copii este structurat în trei paragrafe, inclusiv concluziile capitolului.

2.1. *Caracteristica criminalistică a traficului de copii*. Cercetătorii științifici nu au o viziune clară asupra caracteristicii criminalistice. O bună parte din autorii autohtoni și cei din Federația Rusă consideră că caracteristica criminalistică este unul din elementele importante ale metodei de descoperire a infracțiunilor, iar aceasta, la rândul ei, este o parte componentă a științei criminalistice. Totuși, din momentul când a fost folosit pentru prima dată termenul respectiv și până în zilele noastre, nici savanții care consideră că caracteristica criminalistică este parte componentă a metodicii de cercetare a infracțiunilor, nu au ajuns la un consens în ceea ce

privește noțiunea acesteia, precum și categoria din care face ea parte (cu toate că au o viziune unică asupra faptului că aceasta constituie un sistem de informații cu privire la indicii infracțiunii). Cu alte cuvinte, nu a fost dată o definiție cuprinzătoare și clară a termenului dat. În pofida faptului, că savanții nu au ajuns la o părere comună în ceea ce privește noțiunea de caracteristică criminalistică, structura ei, în raport cu obiectul probatoriu în cauza penală, locul în metoda examinării și în știința criminalisticii, pe parcursul ultimilor ani ai secolului trecut, ea a devenit nu doar o parte a cunoștințelor criminalistice privind infracțiunile, dar și o importantă categorie științifică. Cu toate acestea, unii autori au rezerve vizavi de această părere.

Spre exemplu, A.V. Dulov [19, p.73] consideră că, caracteristicile criminalistice a infracțiunilor nu sunt în măsură să acopere studiul criminalistic complet al infracțiunilor. A.M. Larin [21, p.124-125], analizând cercetările efectuate de L.G. Vidonov, și-a expus ideea că caracteristica criminalistică nu întruchipează în totalitate acel instrument eficient pentru a investiga infracțiunile. S. Abramova [16, p.13], analizând aspectele respective, menționează că în ultimii ani a avut loc o schimbare de la aprecierea pozitivă a categoriei caracteristicii criminalistice la o critică bruscă. R.S. Belkin, care anterior considera caracteristica criminalistică un element important al criminalisticii, și-a schimbat părerea și a recunoscut-o drept o categorie care nu a justificat speranța savanților și practicienilor. De asemenea, el a evidențiat că din realitatea obiectivă, prin care ea se prezenta toți acești ani, s-a transformat în iluzie, într-o fantomă criminalistică. Viziunea respectivă a fost discutată de mulți criminaliști, în cadrul unor cercuri științifice, care au ajuns la concluzia că caracteristica criminalistică este un element al criminalisticii, a cărei analiză trebuie prelungită și folosită la investigarea infracțiunilor. Mulți savanți criminaliști sunt de părerea că trebuie renunțat în genere de noțiunea de „caracteristică criminalistică a infracțiunilor”, înlocuind-o cu alte noțiuni, ca de exemplu „obiectul probării în cauza penală”, „mecanismul infracțiunii” sau „modelul tipic al activității infracționale”. Majoritatea savanților consideră că această părere este prea categorică, subliniind că dezvoltarea în perspectivă a metodicii de cercetare a infracțiunilor nu trebuie să presupună renunțarea la categoria științifică respectivă.

2.2. *Circumstanțele ce urmează a fi stabilite și probate în cazul traficului de copii.* În literatura de specialitate există diferite opinii în ceea ce privește conținutul și structura circumstanțelor ce urmează a fi stabilite și probate în cauza penală.

V. Dongoros [6, p.175] spune că obiectul probațiunii (*factum probandum*) indică ce anume trebuie dovedit pentru a putea fi soluționată o anumită cauză penală. V. Bercheșan [1, p.104] menționează că probațiunea are ca obiect toate acele realități care sunt necesare pentru cunoașterea adevărului în cauza ce formează obiectul procesului penal. I. Doltu menționează că prin obiect al probațiunii se înțelege ansamblul faptelor sau împrejurărilor de fapt ce trebuie dovedite în vederea soluționării cauzei penale [5, p.97-105]. În această ordine de idei, este

evident faptul că în obiectul probațiunii se includ numai faptele și împrejurările de fapt. I. Neagu consideră că normele juridice nu trebuie dovedite sunt anumite excepții în ceea ce privește aplicarea unor norme de drept străin (de exemplu, în cazul dublei încriminări, în cazul procedurii recunoașterii și executării hotărârilor penale și a celor judiciare străine, dovada că hotărârea a fost pronunțată de o instanță competentă) [10, p.440].

În același timp trebuie menționat, că în literatura criminalistică obiectul probațiunii este tratat nu numai ca „circumstanțe ce necesită a fi dovedite”. În lucrările savantului rus, P.P. Mihaev, se folosește noțiunea de „stabilirea faptei infracționale” și se menționează că pentru a descoperi infracțiunea trebuie reprodus mecanismul comiterii ei, adică portretul real al faptei infracționale, pentru ca ulterior să se răspundă la întrebarea: a fost comisă fapta, și dacă da, a fost oare aceasta o infracțiune, o simulare, un incident sau un caz întâmplător [24, p.38-39].

A.I. Vinberg și B.M. Șaver au propus ca elementul respectiv al metodei de cercetare criminalistică a infracțiunilor să fie denumit ca „întrebările de bază care trebuie stabilite și cercetate” [17, p.22]. În cărțile de criminalistică, începând cu anul 1952, ca element al metodei de cercetare a infracțiunilor este folosită noțiunea de „circumstanțe ce necesită a fi stabilite și cercetate”. Mai târziu însă, cercetătorul rus, I.F. Panteleev a propus ca elementul respectiv să fie denumit „circumstanțe legale ce necesită a fi stabilite” [25, p.3]. Cam în aceeași perioadă de timp, I.M. Luzghin, a introdus în structura metodei de cercetare criminalistică a infracțiunilor elementul denumit „circumstanțele ce necesită a fi dovedite”. Astăzi, această noțiune este prevăzută și de legislația procesual-penală a Republicii Moldova.

Bunăoară, aspectul ce ține de structura metodei criminalistice și elementele acesteia până în prezent rămâne unul discutabil. Așadar, A.G. Filipov susține că circumstanțele ce necesită a fi dovedite nu sunt pur și simplu o combinație între mecanismul elementelor obiectului probatoriu și dispoziția respectivă a unei norme din Codul penal. Categoriile respective țin de știința procesului penal și a dreptului penal, iar în știința criminalistică acestea se unifică, se completează reciproc și datorită acestora rezultatul întruchipează o nouă calitate [28, p.332].

Încă o întrebare discutabilă, foarte importantă în teoria procesului penal și a criminalisticii, este aflarea adevărului, care în mod direct ține de cercetarea infracțiunilor. Astfel, scopul cercetării infracțiunilor este anume aflarea adevărului, însă în legislația procesual-penală acest lucru nu este prevăzut. Încă în anul 1955, V.I. Terebilov menționa că scopul cercetării oricărei cauze penale, în primul rând, este de a stabili circumstanțele de fapt ale infracțiunii, adică trebuie stabilit ce fel de infracțiune a fost comisă, când, de către cine, prin ce metodă, cu ce mijloace, etc., iar stabilindu-le putem afla adevărul [26, p.105].

Axându-ne pe cele expuse, conchidem că cercetătorii nu au ajuns la un consens privind noțiunea și structura obiectului probatoriu, fapt care rămâne a fi discutat și în continuare.

Noi însă suntem de părerea că în procesul penal urmează să fie dovedite doar acele circumstanțe care sunt prevăzute de legea procesual-penală, or, această situație este o cerință imperativă a legii care nu poate fi încălcată sau ocolită.

3. Aspecte metodice de depistare și de urmărire penală a traficului de copii, este alcătuit din patru paragrafe, inclusiv și concluziile la capitolul respectiv.

3.1. Particularitățile depistării semnelor de infracțiune și pornirea urmăririi penale în cazul traficului de copii. Activitatea depistării elementelor infracțiunii este privită ca o etapă a examinării infracțiunii, ca o etapă a descoperirii infracțiunii și ca o etapă de sine stătătoare premergătoare cercetării infracțiunii. Ne raliem la părerile savanților care consideră că etapa depistării elementelor infracțiunii este o etapă de sine stătătoare [16, p.86]. Depistarea și fixarea semnelor infracțiunii de trafic de copii se desfășurează pe calea efectuării acțiunilor de constatare de la parvenirea sesizării, precum și în limitele activității speciale de investigație inițiate din oficiu, urmate de sesizarea ofițerului de investigații care a desfășurat aceste măsuri sau a organului de constatare [14, p.10-16].

3.2. Aspecte ale investigării traficului de copii. La formarea și elaborarea metodicii cercetării oricărei infracțiuni este necesar să fie luate în considerație două aspecte: ce acțiuni de urmărire penală necesită a fi efectuate și în ce ordine logică trebuie efectuate acestea pentru a obține un rezultat eficient, luând în calcul situația de urmărire penală existentă la o anumită etapă de cercetare. În literatura criminalistică conceptul de „etapă de cercetare” include un sistem de acțiuni interdependente, având același scop, condiții de cercetare și tehnici specifice [23, p.86].

În același timp, savanții criminaliști nu au ajuns la o părere unanimă asupra numărului și duratei etapelor de cercetare. Problemele periodizării etapelor de cercetare a infracțiunilor au fost studiate de mai mulți cercetători criminaliști. Suntem de acord cu părerea savanților Iu.P. Garmaev și A.F. Lubin, care în legătură cu aceasta menționează că marea majoritate a criminaliștilor se limitează la o interpretare abstractă asupra conceptului de etape a metodelor de cercetare a infracțiunilor [18, p.61]. Noi suntem de părerea existenței celor patru etape de cercetare, și anume: prealabilă, inițială, ulterioară și finală. Or, până la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, se pot desfășura măsuri speciale de investigații în vederea descoperirii infracțiunii, precum și acte de constatare.

3.3. Situațiile de urmărire penală și particularitățile efectuării urmăririi la etapele inițială și ulterioară în cazurile traficului de copii. Din analiza practicii judiciare au fost elaborate șapte situații de urmărire penală și specificate măsurile necesare ce trebuie desfășurate de către organul de urmărire penală pentru descoperirea infracțiunii. Aceste situații sunt:

Situația de urmărire penală nr. 1. A parvenit sesizarea cu privire la faptul că minorul care a plecat în altă regiune a Republicii Moldova sau în altă țară și despre el o perioadă de timp

nu se știe nimic, adică acesta nu telefonează și nu scrie, cu alte cuvinte este pierdut fără urmă. Există o bănuială că copilul se află în robie sexuală, dat fiind faptul că acesta a reușit ceva timp în urmă să anunțe rudele, prietenii sau cunoscuții despre acest fapt. **Situația de urmărire penală nr. 2.** Victima minoră a reușit să fugă de la infractori și revenind în țară a sesizat organul de urmărire penală despre faptul traficării ei, ori sesizarea a fost făcută de o organizație nonguvernamentală, fie de la o instituție de stat sau din altă țară, despre faptul că a fost identificată o victimă a traficului de copii și cunoaște identitatea acesteia, locul aflării ei, fie victima s-a adresat acestei organizații personal sau prin alte mijloace. **Situația de urmărire penală nr. 3.** Despre pregătirea vânzării-cumpărării minorului a comunicat persoana căreia i-a fost propusă cumpărarea copilului. **Situația de urmărire penală nr. 4.** Există informația operativă privind recrutarea unui copil în scopul prevăzut de alin. (1) al art. 206 Cod penal, sau de la persoana, care a aflat din întâmplare despre aceasta. **Situația de urmărire penală nr. 5.** Este informația că există un grup de cetățeni ai Republicii Moldova și străini care recrutează copii și organizează transportarea acestora peste hotarele țării, în scopul exploatării sexuale. În situația respectivă nu se cunosc infractorii, însă se cunoaște informația cu privire la copilul recrutat și care este potențiala victimă. **Situația de urmărire penală nr. 6.** Este informația că sunt recrutați copii în scopul exploatării sexuale sau în prostituție, fie pentru cerșit sau muncă forțată în străinătate sau în interiorul țării. În situația respectivă se cunosc infractorii, însă nu se cunoaște informația cu privire la copiii recrutați și locul exploatării lor. **Situația de urmărire penală nr. 7.** Este informația despre faptul că într-un loc anumit sunt exploatați sexual mai mulți copii. În această situație se cunoaște locul exact unde copii sunt exploatați, dar nu se cunosc identitatea copiilor, precum și date despre infractori.

3.4. Interacțiunea organului de urmărire penală cu alte organe de drept ale Republicii Moldova și ale altor state în cadrul organizării și efectuării urmăririi penale a traficului de copii. Pentru investigarea eficientă a traficului de copii, practica a demonstrat că fără cooperare și fără interacțiune nu este posibil de a obține un rezultat pozitiv, mai mult ca atât aceste infracțiuni capătă adesea un aspect internațional și interstatal, adică cad sub jurisdicția a două sau a mai multor state. În literatura criminalistică, o importanță primordială se acordă interacțiunii organului de urmărire penală și organelor de constatare, fiindcă fiecare lucrător al acestor organe are metodele și mijloacele sale de descoperire a infracțiunii, și de aceea este foarte important ca aceste posibilități să fie folosite în complex [13, p.97-103].

4. Tactici de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală în cazul traficului de copii, este structurat din șase paragrafe, inclusiv și concluziile corespunzătoare.

4.1. Particularități ale efectuării audierilor în cazul traficului de copii. Declarațiile și depozițiile, în special ale victimelor, au fost și rămân cele mai importante probe în procesul penal, indiferent de metoda de investigare utilizată, fapt reglementat și de către practicieni în

numeroase rânduri [3, p.7]. Audierea în cazurile de investigare a traficului de copii joacă un rol primordial, căreia este necesar să i se acorde o atenție sporită, de aceea audierea părților de către organul de urmărire penală sau de instanțele de judecată, indiferent de calitatea lor procesuală, nu poate fi concepută fără stăpânirea unor cunoștințe serioase de tactică criminalistică și de psihologie judiciară [12, p.101-107].

4.2. Cercetarea la fața locului în cazul traficului de copii. Cercetarea la fața locului în cazurile traficului de copii are o însemnătate foarte mare, atât din punct de vedere procesual-penal, cât și criminalistic, or, marea majoritatea savanților și practicienilor sunt de acord că aceasta este un procedeu probator cu adâncă semnificație în aflarea adevărului [15, p.279].

În aceste cazuri, cercetarea la fața locului nu este o simplă acțiune de urmărire penală, ci o activitate de maximă importanță cu caracter imediat și de neînlocuit, în multe situații fiind aproape imposibil de repetat în aceleași condiții și cu aceleași rezultate.

4.3. Efectuarea percheziției și ridicării în cazul traficului de copii. În cauzele privind traficul de copii sunt efectuate percheziții corporale infractorilor reținuți în flagrant delict, percheziții la locul de trai și locul de muncă al bănușilor (învinușilor), în localul depistării copiilor traficați (de regulă, acestea sunt apartamente închiriate sau case în care copiii au fost recrutați, adăpostiți sau exploatați sexual. În cazul celor exploatați prin muncă, perchezițiile se efectuează la locul de muncă al acestora, spre exemplu, al încăperilor mini-fabricilor ascunse sau miniuzinelor), în clădirile organizațiilor, sub acoperirea cărora lucrează infractorii (companii turistice, companii (firme) care se ocupă cu angajarea cetățenilor moldoveni la muncă peste hotare, organizații etc.).

Obiectul percheziției este: Probele recrutării victimelor traficului de copii (anunșurile publicitare privind prestarea serviciilor de angajare, ajutorul în adopție, propunerile privind mamele de surogat și altele, jurnalele sau carnetele cu înscrișuri ale întâlnirilor, scrisorile depuse în ambasade, cartelele de vizită, listele clienșilor care s-au adresat la firmă și agenție etc.); probele care țin de plășile efectuate în folosul traficanșilor de copii (înscrișarea calculelor, formele transferurilor bănești, recipisele, contractele de donație, documentele de tranzacții financiare, cartele de credit, chitanșe, sume cash, securi de casă etc.); valorile care au fost folosite în calitate de mijloace de plată pentru traficul copiilor; probele transportării victimelor minore (documente de rută, tichete de bagaj, cupoane, chitanșe, taloane, documente ce confirmă eliberarea pașapoartelor, vizelor etc.); probele exploatării victimei traficului de copii (material publicitar, listele evidenșei, cartelele de vizită, listele clienșilor, reviste și jurnale cu anunșuri publicitare, documente care se referă la arendă sau darea în arendă a încăperilor, fotografiile, înregistrări video demonstrate clienșilor, material cu pornografie infantilă etc.); documente care atestă identitatea părșilor vătămte (pașapoarte, certificate de naștere); minorii sau, după caz, cadavrele lor (când este vorba de cadavre avem în vedere cazul în care în urma acșunilor de trafic de copii, victimele

s-au sinucis sau au decedat); probele referitoare la locul aflării minorilor (hainele copiilor, hrana pentru copii, lucrurile igienice, jucării), mai ales în acele locuri unde ele nu trebuiau să fie.

4.5. Tactica prezentării spre recunoaștere în cazul traficului de copii. Prezentarea spre recunoaștere în cadrul cercetării traficului de copii se efectuează destul de des în practică și are o importanță specifică, deoarece ea este unica acțiune de urmărire penală esența de bază a căreia este identificarea. Până la începerea prezentării spre recunoaștere, minorul va fi audiat detaliat asupra circumstanțelor în care a văzut persoana, precum și asupra semnelor și particularităților distinctive după care ar putea să o recunoască.

Este de remarcat faptul că legislația procesual-penală a Republicii Moldova în vigoare, prin prisma alin. (3) al art. 116, stipulează că prezentarea spre recunoaștere a persoanei, în mod obligatoriu, se efectuează în afara spațiului vizibilității, comparativ cu legislația procesual-penală de până în anul 2003, care nu reglementa acest fapt. Reglementarea respectivă este imperativ necesară, în special în cazul traficului de copii, or, anume în acest fel acțiunea de urmărire penală efectuată evită intimidarea, inhibarea și alte efecte psihologice asupra copilului [11, p.196-200].

4.6. Disponerea expertizelor judiciare la cercetarea traficului de copii. Luând în calcul specificul cercetării traficului de copii, pe lângă disponerea și efectuarea expertizelor obligatorii specificate la pct. 1)-5) ale art. 143 CPP, trebuie dispuse și alte expertize, care după noi capătă un caracter obligatoriu, pentru cercetarea completă, obiectivă și sub toate aspectele a cazului dat.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În baza cercetărilor efectuate în lucrarea dată putem evidenția următoarele concluzii:

- 1) Norma prevăzută de art. 206 CP nu pedepsește exploatarea copiilor pentru utilizarea lor ca mame-surogat sau în scop de reproducere, pe când acestea sunt specifice traficului, ceea ce impune includerea prevederilor respective în legislația națională. Astfel, *se propune modificarea și completarea alin. (1) al art. 206 Cod penal după cum urmează: alin. (1) al art. 206 Cod penal se completează cu o literă nouă, care va deveni lit. i) cu următorul conținut „i) reproducerii sau utilizării fetelor în calitate de mame-surogat”;*
- 2) În scopul excluderii unor contradicții, divergențe și lacune, se propune revizuirea articolelor 58 și 60 ale Codului de procedură penală, astfel încât să fie clar stipulate drepturile victimelor și părților vătămate ale traficului de copii, deoarece actuala redacție a normelor respective nu oglindește clar aceste deziderate. *Se propune la art. 58 alineatul (8) în pct. 1) după cuvintele „traficului de ființe umane” să fie introdusă sintagma „și a traficului de copii”; la alineatul (11) cifra „14” să fie substituită cu cifra „18”; art. 58 să fie completat cu alineatul (5²), care va avea următorul cuprins: „(5²) Victima infracțiunii de trafic de ființe umane și trafic de copii dispune, de asemenea, și de alte garanții prevăzute de Legea nr. 241-XVI din 20.10.2005.”. Articolul 60 să fie completat cu alineatul (1²), care va avea următorul cuprins: „(1²) Partea vătămată recunoscută în infracțiunile de trafic de ființe umane și trafic de copii va beneficia de garanțiile speciale prevăzute la art. 58 și de alte garanții prevăzute de Legea nr. 241-XVI din 20.10.2005.”; La articolul 60 alineatul (5) cifra „14” să fie substituită cu cifra „18”.*
- 3) În scopul aducerii în concordanță a normelor procesual-penale cu legislația internațională și națională, precum și în scopul respectării drepturilor victimei și ale părții vătămate se propune modificarea și completarea art. 111 CPP, astfel încât partea vătămată a traficului de copii să fie audiată în condiții și încăperi speciale până la vârsta de 18 ani;
- 4) În scopul respectării drepturilor victimelor traficului de copii, precum și ale traficului de ființe umane, se propune completarea art. 111 CPP cu un alineat nou, astfel încât, în anumite cazuri, când poate fi prejudiciată viața intimă a părții vătămate, să i se interzică inculpatului învinuit de comiterea traficului de copii (traficului de persoane), însoțit de abuz sau violență sexuală ori exploatare sexuală, în prostituție sau în industria pornografică, și apărătorului său să prezinte probe despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei, cu excepția cazului când instanța acordă această permisiune. *Alineatul nou va avea următorul cuprins: „(4) Condițiile și prevederile menționate la alin. (3) se răsfrâng și în cazul infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, în special când acțiunile sunt însoțite de abuz sau violență sexuală ori exploatare sexuală, în prostituție sau în industria pornografică.”;*
- 5) În scopul unificării legislației și excluderii interpretărilor ambigue, precum și al respectării drepturilor victimelor traficului de persoane, se propune completarea art. 111 CPP cu aspecte

privitoare la termenul de reflecție de 30 zile până la audierea victimei traficului de persoane. *Se propune completarea art. 111 CPP cu alin. (5) cu următorul conținut: „(5) Până la audierea părții vătămate recunoscute în cazurile infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, la cererea acesteia, i se oferă un termen de reflecție de 30 zile”;*

6) Se propune modificarea art. 142 CPP, astfel încât dispunerea expertizelor să fie posibilă până la începerea urmăririi penale. *Se propune completarea art. 142 CPP cu alin. (5) cu următorul cuprins: „(5) Expertiza poate fi dispusă în cadrul procesului penal și până la începerea urmăririi penale.”;*

7) În scopul respectării drepturilor victimelor traficului de copii este necesară modificarea și completarea Legii nr. 241-XVI din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, astfel încât să se facă o claritate între drepturile victimei traficului de ființe umane și a traficului de copii. În același timp, se propune redenumirea legii respective. *Astfel, propunem ca art. 2 din lege să fie completat cu punctul 15), care va avea următorul cuprins: „15) trafic de persoane – cuprinde traficul de ființe umane și traficul de copii, noțiuni specificate la pct.1) și pct.2).” În denumire și în tot cuprinsul legii cuvintele „trafic de ființe umane” se substituie cu sintagma „trafic de persoane”.*

8) În scopul respectării principiului operativității, descoperirii infracțiunii „pe urme fierbinți”, precum și în baza analizei practicii judiciare, se propune modificarea alin. (4) al art. 125 CPP și alin. (2) al art. 301 CPP, astfel încât în cazurile de delict flagrant și în cazurile ce nu suferă amânare percheziția să se dispună prin ordonanța organului de urmărire penală. *Se propune la alineatul (4) al art. 125 CPP după cuvântul „procurorului” să se introducă sintagma „sau a organului de urmărire penală”; la modificarea alineatul (2) al art. 301 CPP, după cuvântul „procurorului” se introduce sintagma „sau a organului de urmărire penală”;*

9) În scopul excluderii unor contradicții se propune modificarea alin. (1) art. 128 CPP, astfel încât percheziția în timpul nopții să se permită nu doar în cazul flagrantului delict, ci și în cazurile ce nu suferă amânare. *Astfel, la alineatul (1) art. 128 CPP, după cuvintele „cu excepția cazurilor” se introduce sintagma „ce nu suferă amânare sau”;*

10) În obiectivul excluderii unor interpretări ambigue referitoare la recunoașterea și audierea persoanei în calitate de bănuț până la începerea urmăririi penale, precum și în scopul respectării drepturilor persoanei bănuț, se demonstrează științific și se propune modificarea alin. (1) al art. 279 CPP, conținutul căruia va interzice efectuarea acestor acțiuni de urmărire penală până la faza respectivă a procesului penal. *Astfel, se propune ca la alineatul (1) al art. 279 CPP, după cuvintele „autorizarea judecătorului de instrucție,” să se completeze cu sintagma „recunoașterea și audierea persoanei în calitate de bănuț sau învinuit,”;*

11) Este științific motivată necesitatea întrebunțării largi a datelor caracteristicilor criminalistice ale infracțiunilor analizate în legătură strânsă cu circumstanțele care urmează a fi stabilite și

probate. În pofida faptului că aceste categorii sunt elemente a diferitor sisteme (sistemul activității infracționale și sistemul cercetării), dar, după cum arată analiza efectuată, un astfel de produs permite ridicarea considerabilă a nivelului investigării acestor infracțiuni. Astfel, caracteristica criminalistică a infracțiunii de trafic de copii cuprinde, prin conținutul său, următoarele elemente: date despre personalitatea victimei sau a părții vătămate (ori profilul victimei), date despre personalitatea infractorului, date despre modalitatea săvârșirii infracțiunii, date despre împrejurările săvârșirii infracțiunii, date despre motivele și scopurile infracțiunii, date despre specificul grupelor criminale organizate care săvârșesc traficul de minori, date privind legăturile grupei de infracțiuni cercetate între ele și alte tipuri de infracțiuni;

12) Luând în vedere obiectul abstract al probatoriului fixat în art. 96 Cod procedură penală, se consideră că elementul probatoriului, specific traficului de copii, trebuie să identifice unele împrejurări specifice, necesare cunoașterii tuturor aspectelor unui caz particular, și anume: existența racolării, transportării, transferului, adăpostirii sau primirii unui copil; existența dării sau primirii unor plăți ori beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului; existența violenței fizice sau psihice; existența abuzului ori violenței sexuale; existența faptului de profitare de abuz de autoritate sau de situația de vulnerabilitate a copilului; vârsta persoanei vătămate, precum și raporturile care au existat între victimă și făptuitor; participanții și contribuția lor la săvârșirea infracțiunii; consecințele infracțiunii; caracterul și mărimea daunei cauzate prin infracțiune; intenția, motivele și scopurile comiterii infracțiunii; cauzele și condițiile care au determinat săvârșirea infracțiunii; datele personale care caracterizează inculpatul și victima; existența bunurilor destinate sau utilizate pentru săvârșirea infracțiunii sau dobândite prin infracțiune, indiferent de faptul cui au fost transmise ele; existența condițiilor care pot agrava ori atenua răspunderea penală a făptuitorului/făptuitorilor; stabilirea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii.

În urma cercetării efectuate, au fost înaintate unele recomandări vizavi de cercetările de perspectivă, referitoare la studierea atentatelor la libertatea, cinstea și demnitatea persoanei, implicit a minorilor. Astfel, se consideră oportună efectuarea unei cercetări ample a aspectului criminologic și juridico-penal al infracțiunii de trafic de persoane (traficul de ființe umane și traficul de copii); ținând cont de studiul efectuat și de concluziile înaintate, precum și de modificările legislative, se propune elaborarea unei noi Hotărâri a Plenului Curții Supreme de Justiție referitoare la infracțiunile privind traficul de ființe umane și traficul de copii; elaborarea unor indicații metodice referitoare la încadrarea juridică și investigarea judiciară a atentatelor la libertatea, cinstea și demnitatea persoanei, implicit luându-se în calcul prioritatea minorilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Bercheșan V., Cercetarea penală (Criminalistică – teorie și practică), Îndrumar complet de cercetare penală. Editura și tipografia ICAR, București, 2002, 420 p.;
2. Botnaru Gh., Bujor V. și Bejan O., Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane, Chișinău, 2008, 158 p.;
3. Ciobanu V., Tehnici speciale de investigare a infracțiunilor privind traficul de ființe umane în Buletinul Informativ al Procuraturii Republicii Moldova nr. 3, noiembrie, 2004, Chișinău, pag. 7-8, 24 p.;
4. Dolea Ig. și Vidaicu M., Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual), Chișinău, 2009, 187 p.;
5. Doltu I., Unele aspecte ale probațiunii penale, în R.D.P. nr. 2/1999, pag. 97-105;
6. Dongoros V. și alții, Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român, vol. I, Partea generală. Editura Academiei Române, București, 1975, 435 p.;
7. Gladchi Gh. și alții, Cercetarea infracțiunilor de trafic de ființe umane de către organele afacerilor interne, Chișinău, 2004, 62 p.;
8. Luca C. și alții, Traficul de persoane. Practici și resurse pentru combatere și colaborare, București, 2008, 194 p.;
9. Mateuț Gh. și Rudică T., Traficul de ființe umane – Infractor, victimă, infracțiune, Asociația Magistraților Iași și Asociația Alternative Sociale Iași, 2005, 189 p.;
10. Neagu I., Tratat de procedură penală, Partea generală, București, 2010, 709 p.;
11. Ostavciuc D., Unele particularități tactice privind efectuarea prezentării spre recunoaștere a persoanelor în cazul infracțiunii traficului de copii, Editura Academiei „Ștefan cel Mare”, Științe socio-umane. Ediția a XI-a, nr. 2. Chișinău, 2011, p. 196-200;
12. Ostavciuc D., Procedee tactice cu privire la pregătirea în vederea audierii victimei minore a traficului de persoane, Editura Academiei „Ștefan cel Mare”, Ediția a XI-a, nr. 2. Chișinău, 2011, p. 201-207;
13. Ostavciuc D. Interacțiunea organului de urmărire penală cu alte organe de drept ale Republicii Moldova și altor state în cadrul organizării și efectuării urmăririi penale a traficului de copii, Editura Academiei „Ștefan cel Mare”, Ediția a XIII-a, nr.1, Chișinău, 2013, p. 97-103;
14. Ostavciuc D., Constatarea semnelor infracțiunii și pornirea urmăririi penale în cazuri de traficare a copiilor, pe baza informațiilor obținute din măsurile speciale de investigații, Publicația științifico-practică „Legea și Viața”. Nr. 4 (280) 2015. Chișinău, 2015, p.10-16.;
15. Volonciu N., Tratat de drept procesual penal, Editura Paideia, București, 1994, p. 279;
16. Абрамова С., Методика расследования торговли несовершеннолетними, подмены ребенка и незаконного усыновления, Москва, 2009, 265 с.;
17. Винберг А. И., Шавер Б. М., Криминалистика. 2-е изд., Москва, 1945, Том 3-й, 1949;

18. Гармаев Ю. П., Лубин А. Ф., Проблемы создания криминалистических методик расследования преступлений: Теория и практика, Санкт Петербург, Юридический центр Пресс, 2006, 303 с.;
19. Дулов А., Криминалистика, 1996, 415 с.;
20. Колесов А., Проблемы первоначального этапа расследования торговли людьми, использования рабского труда и связанных с ними преступлений. Нижний Новгород, 2010, 271 с.;
21. Ларин А. М., Криминалистика и пара-криминалистика: научно-практическое и учебное пособие. Москва, 1996, 192 с.;
22. Левченко О. П., Торговля людьми: выявление, раскрытие, расследование, Владивосток, 2009, 100 с.;
23. Лузгин И. М., Методологические проблемы расследования, Москва, 1973, 216 с.;
24. Михеев П. П., Криминалистика в вопросах и ответах, Москва, 1929, 61 с.;
25. Пантелеев И. Ф., Методика расследования преступлений, Москва, 1975, 456 с.;
26. Терещиллов В. И., К вопросу о следственных версиях и планировании расследования // Советская криминалистика на службе следователя. 6-у изд. ВНИИ Криминалистики прокуратуры СССР. Москва. Госюрисдат, 1995, 324 с.;
27. Фахрутдинов Р., Методика расследования торговли людьми, Челябинск, 2011, 240 с.;
28. Филиппов А. Г., Общие методики расследования отдельных видов и групп преступлений (криминалистической методики), Москва, 1998;
29. Aronowitz A., Toiermann G. și Tiuriucanova E., Analysing the Business Model of Trafficking in Human to Better Prevent the Crime”, Viena, Austria, 2011, 130 p.;
30. Marische N. și alții, Human Trafficking and Forced Labour Exploitation – Guidance for Legislation and Low Enforcement, Biroul Internațional al Muncii, Geneva, 2006, 98 p.

ADNOTARE

Dinu Ostavciuc „Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii”, Teză de doctor în drept la specialitatea 554.03 (Drept procesual penal) și 554.04 (Criminalistică), Chișinău, 2015.

Teza cuprinde introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 385 numiri, 216 pagini, 10 anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 10 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: trafic, copil, aspecte procesuale, circumstanțe ce necesită a fi dovedite și probate, caracteristica criminalistică, situații tipice, interacțiune, investigații.

Domeniul de studiu. Lucrarea științifică este consacrată studierii infracțiunii de trafic de copii prin prisma dreptului procesual-penal și a criminalisticii.

Scopul tezei de doctorat: examinarea teoretico-practică a infracțiunii de trafic de copii, caracterizată din punct de vedere procesual-penal și tactic, bazată pe rigorile legale și necesitatea practică actuală.

Obiectivele: analiza elementelor caracteristicii criminalistice; relevarea circumstanțelor ce urmează a fi stabilite și probate; evidențierea particularităților depistării semnelor de infracțiune; determinarea situațiilor de urmărire penală și a particularităților efectuării urmăririi penale la etapele inițială și ulterioară; stabilirea mecanismului de conlucrare; evidențierea regulilor metodice de efectuare a acțiunilor de urmărire penale.

Problema științifică importantă rezolvată constă în fundamentarea științifică a metodologiei de investigare și urmărire penală a cazurilor de traficare a copiilor, eliminarea deficiențelor unor norme juridice contradictorii, care constituie impedimente la descoperirea, cercetarea și prevenirea traficului de copii, aspecte care au condus la implementarea acestei metodologii sistemice, în vederea aplicării ei uniformizate de către organele de urmărire penală pe teritoriul întregii țări.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Rezultatele inovaționale, obținute în ipoteza studiului științific efectuat, constituie finalitatea unei cercetări interdisciplinare, care reprezintă o noutate pentru Republica Moldova.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect teoretic, teza de doctorat constituie o abordare a opiniilor și propunerilor controversate expuse în literatura de specialitate, cu referire specială la infracțiunea de trafic de copii. Prin prisma laturii teoretice se dozează posibilitatea elaborării strategiei adecvate de luptă contra infracțiunii de trafic de copii. Importanța aplicativă rezidă în redarea unor concepte, soluții, propuneri atât sub aspect penal, cât și procesual-penal și criminalistic al problemicii supuse analizei.

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea are o orientare didactico-practică din care considerent poate fi studiată atât de către studenți, cât și de către practicieni. Lucrarea respectivă poate avea un caracter de recomandare pentru organele de urmărire penală și instanțele judecătorești.

РЕЗЮМЕ

Оставчук Дину « Уголовно процессуальные аспекты и криминалистические методы в исследовании торговли детьми». Докторская диссертация по специальности – уголовное право (уголовное право, криминалистика) Кишинэу, 2015

Диссертация состоит из введения, 4 глав, выводов и рекомендаций, библиографии из 385 назначений, 216 страниц, 10 приложений к нему. Результаты исследования опубликованы в 10 научных работах.

Ключевые слова: трафик, ребенок, процедурные вопросы, обстоятельства, которые должны быть доказаны, типичные ситуации, исследования, взаимодействия.

Область исследования. Научная работа посвящена научному исследованию преступлений торговли детьми через уголовное права и криминалистики.

Цель работы: теоретическое и практическое изучение преступления торговли детьми с уголовно-процессуальной и тактической точки зрения, на основе требований действующего законодательства и практической необходимости.

Задачи: анализ криминалистической характеристики, обстоятельства подлежащие доказыванию и установлению, выявление признаков преступлений, особенности расследования и особенности расследования торговли детьми на первоначальном и последующем этапах, установления механизма сотрудничества.

Важно решенная научная проблема состоит в научном обосновании методологии расследования и уголовного преследования случаев торговли детьми, устранение недостатков в противоречивых правовых нормах, которые препятствуют раскрытию, расследованию и предупреждению торговли детьми, факторы которые привели к внедрению данной систематической методологии, с целью ее единообразного применения органами уголовного преследования по всей территории страны. .

Новизна и научная оригинальность полученных результатов. Инновационные результаты, полученные в процессе проведенного исследования, являются итогом междисциплинарного исследования, что само по себе является новым для Молдовы.

Теоретическая значимость и ценность работы. Теоретический тезис представляет подход к противоречивые мнения и предложения, представленные в литературе, с особым упором на преступления торговли детьми. В результате возможна разработка стратегии по борьбе с преступлениями торговле детьми. Прикладная важность выражается в изложении некоторых концепций, решений, предложений как в уголовном аспекте, так и в уголовно-процессуальном и криминалистических аспектах рассмотренных проблем.

Внедрение научных результатов. Исследование имеет научно-практическую направленность, в связи с чем может быть изучено как студентами, так и практическими работниками. Данная работа может носить рекомендательный характер для органов уголовного преследования и судебных инстанций.

SUMMARY

Dinu Ostavciuc „Procedural aspects of criminal and forensic tactics on child trafficking research” doctoral dissertation in law, to specialty 554.03 end 554.04 - Criminal Law (Criminal Law, Criminology), Chisinau, 2015.

The thesis contains introduction, four chapters, conclusions and recommendations, bibliography appointment of 385, 216 pages of basic text, 10 annexes. The results are published in 0 scientific papers.

Keywords: traffic, child, procedural issues, circumstances that need to be proven and possibly the forensic typical situations, interaction, investigation.

Field of study. Scientific work is devoted to studying the crime of trafficking in children through the criminal law and criminology.

The purpose and objectives of the thesis. The purpose of this paper is to examine the theoretical and practical crime of trafficking in children, characterized in terms of criminal and tactical rigor based on current legal and practical necessity.

Objectives: characteristic elements forensic analysis, revealing circumstances to be established and tested, highlighting features for signs of crime, determining whether the prosecution and the peculiarities of prosecution at the initial and subsequent stages, establishing cooperation mechanism, highlighting methodological rules conducting criminal prosecution actions.

The important scientific issue solved consists in ensuring the scientific basis for the methodology on investigation and criminal prosecution in cases of trafficking in children, elimination of shortcomings concerning conflicting legal norms impeding the detection, investigation and prevention of children trafficking. These aspects fostered the implementation of this systemic methodology aiming at ensuring its uniform implementation by criminal prosecution bodies throughout the country.

Novelty and scientific originality of the results. Innovation results obtained assuming scientific study conducted, is an interdisciplinary research purpose, which in itself is new for Moldova.

The theoretical importance and value of the work. The theoretical thesis is an approach to opinions and controversial proposals presented in the literature, with special reference to trafficking in children and generally human trafficking offenses. Through the theoretical side dispense possibility of developing appropriate strategies to combat the crime of trafficking in children. Practical importance is signified by playing concepts, solutions, proposals both in terms of penal, criminal and forensic procedural, the issue under review.

Implementation of scientific results. The research-oriented teaching practice in which consideration can be studied both by students and by practitioners. In reference work can be of a recommendation for prosecution and courts.

OSTAVCIUC Dinu

**ASPECTE PROCESUAL-PENALE ȘI TACTICI
CRIMINALISTICE PRIVIND CERCETAREA
TRAFICULUI DE COPII**

**Specialitatea științifică: 554.04 Criminalistică, expertiză judiciară, investigații
operative**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 05.06.2015

Formatul hârtiei 60x80 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tirajul 50 ex.

Coli de tipar: 1.2

Comanda nr. _____

Tipografia Academiei MAI „Ștefan cel Mare”

Str. Gh. Asachi, 21, Chișinău, MD